Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

33 495 **Financiële positie van publiek bekostigde onderwijsinstellingen**

Nr. 84 **BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 december 2015

Inleiding

In mijn brief van 2 oktober jl. heb ik u geïnformeerd over de stand van zaken betreffende ROC Leiden en gemeld dat u rond 1 december 2015 geïnformeerd zal worden over de nadere uitwerking van de vervolgstappen bij ROC Leiden (Kamerstuk 33 495, nr. 81). Ook zou ik hierbij de uitkomsten van het debat over kleinschaligheid in het mbo betrekken. Ik heb u op 26 november jl. de brief «menselijke maat in het mbo» toegestuurd (Kamerstuk 31 524, nr. 256). Met deze brief doe ik graag mijn toezegging van oktober jl. gestand. Bij de uitwerking is nadrukkelijk rekening gehouden met de motie Van Meenen over het gecontroleerd reduceren van het opleidingenaanbod en omvang van ROC Leiden (Kamerstuk 33 495, nr. 71).

Hierbij staat, zoals eerder met uw Kamer is gewisseld, voor mij het belang van de student in termen van de continuïteit en kwaliteit van zijn of haar opleiding voorop. In dat licht zijn voor de zomer ook besluiten genomen om ROC Leiden voor de komende periode te ondersteunen en vanuit dat perspectief kijk ik ook nu naar de stand van zaken.

Ik ga achtereenvolgens in op de samenwerkingsafspraken die de mbo-instellingen in de regio Leiden hebben gemaakt om de transitie van ROC Leiden vorm te geven. Daarna ga ik in op het herstelprogramma van ROC Leiden en het oordeel van de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) daarover. Tot slot informeer ik u over de nadere afspraken tussen bestuurders van ROC Leiden en het ID College en de vervolgstappen die in de komende periode gezet gaan worden in afstemming met ROC Mondriaan en het Nova College.

kst-33495-84
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2015

Samenwerkingsafspraken in de regio Leiden

Na ons debat in juni jl. over de situatie van ROC Leiden heb ik met de betrokken mbo-instellingen intensief overlegd over de noodzakelijke vervolgstappen (Handelingen II 2014/15, nr. 98, item 3). Een goede samenwerking tussen de meest betrokken mbo-instellingen was nodig om een goede reductie en overdracht van opleidingen te realiseren en om tot een pluriform en kwalitatief aanbod van middelbaar beroepsonderwijs in de regio te komen. Gezien de hoge urgentie om tot een oplossing te komen voor ROC Leiden was stevige en onafhankelijke regie op dit proces nodig. Om die reden heb ik de heer Kamps als gezant aangesteld om in overleg met de mbo-instellingen de oplossingen te verkennen en tot een plan te komen voor toekomstbestendig middelbaar beroepsonderwijs in de regio Leiden.

In mijn brief van 25 november jl. heb ik u gemeld dat de bestuurders van ROC Leiden, ID College, ROC Mondriaan en het Nova College hun maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben genomen en, onder regie van de door mij aangestelde gezant, een transitieverklaring hebben ondertekend waarbij is overeengekomen dat de bestuurders bereid zijn om tot een nieuw perspectief voor studenten, docenten en bedrijven in de Leidse regio te komen (Kamerstuk 33 495, nr. 82). Dit perspectief wordt gevonden door uiterlijk 1 augustus 2018 tot een gecontroleerde reductie van opleidingen te komen en tot een afstemming van het opleidingsaanbod van het ROC Leiden, ID College, ROC Mondriaan en het Nova College. Dit is ook het moment dat het huurcontract van ROC Leiden met Green Real Estate voor het pand Centraal Station wordt beëindigd en ROC Leiden uit dit gebouw zal vertrekken.

Het ROC Leiden en ID College zullen hun bestaande samenwerking verder intensiveren door het oprichten van een «transitiestichting» van waaruit langs organische weg wordt toegewerkt naar één, nog nader vorm te geven, governance-structuur per uiterlijk 1 augustus 2018. In de transitieverklaring zijn de belangrijkste prioriteiten om de kwaliteit van het onderwijs te verhogen verwerkt.

Andere mbo-instellingen in de regio zullen daar actief bij ondersteunen, bijvoorbeeld door «peer»- review en het openstellen van interne vacatures voor boventallige werknemers van ROC Leiden, door het leveren van expertise of het in de komende periode overnemen of bundelen van opleidingen. Kleinschaligheid van het onderwijs is een belangrijk uitgangspunt bij deze samenwerking. Opleidingen bij ROC Leiden die niet aan de kwaliteitsnormen voldoen zullen op korte termijn worden gestopt of aan het ROC Mondriaan, ID College en het Nova College worden overgedragen. Deze reductie komt bovenop het aantal van 38 opleidingen die, zoals ik eerder dit jaar gemeld heb, reeds zijn gestopt.

Zoals vermeld in mijn brief van 18 juni jl. zal ik de nog resterende financiële bijdrage van maximaal € 22 miljoen, in tranches, aan ROC Leiden verstrekken als aan de voorwaarden van samenwerking in de regio, overdracht en uitwisseling van opleidingen en een robuust plan om de kwaliteit van het onderwijs weer op peil te brengen, wordt voldaan (Kamerstuk 33 495, nr. 70). Er is eind juni jl. reeds een bedrag van € 18 miljoen verstrekt aan ROC Leiden via een kredietfaciliteit bij de schatkist. De totale financiële bijdrage blijft, zoals ik eerder heb vermeld, maximaal € 40 miljoen.

Oordeel inspectie over het herstelprogramma 2015–2018

ROC Leiden heeft, volgens afspraak, op 13 november jl. het herstelprogramma 2015–2018 aangeleverd bij de inspectie. De inspectie heeft mij recentelijk op de hoogte gebracht van haar oordeel over dit herstelprogramma.

Van ROC Leiden wordt een forse inspanning gevraagd om de kwaliteit van het onderwijs naar een hoger plan te brengen. In het aangeleverde herstelprogramma wordt aangegeven op welke wijze en wanneer invulling wordt gegeven aan deze gewenste kwaliteitsverbetering. De inspectie is van oordeel dat dit herstelprogramma onvoldoende basis biedt om tijdig de gewenste verbeteringen ten aanzien van de onderwijskwaliteit van ROC Leiden te realiseren. De inspectie geeft onder andere aan dat het herstelprogramma te reactief is en de fasering en prioritering onlogisch is. Bovenal zijn de plannen voor de grootste onderwijskundige problemen bij ROC Leiden, te weten de kwaliteitsborging, het onderwijskundig leiderschap en de kwaliteit van de examencommissie, onvoldoende uitgewerkt. Daarnaast ziet de inspectie in lopende kwaliteitsonderzoeken bij ROC Leiden nog te weinig verbetering op het terrein van onderwijs en examinering. Deze kwaliteitsonderzoeken worden in het voorjaar 2016 afgerond door de inspectie.

De inspectie adviseert mij om versneld de onderwijsactiviteiten van ROC Leiden af te bouwen middels een gecontroleerde overdracht van de opleidingen aan mbo-instellingen in de regio. Hierbij kunnen de betrokken mbo-instellingen (versneld) voortbouwen op de door hen ondertekende transitieverklaring. Daarnaast stelt de inspectie voor om een «Task Force» op te richten om ervoor te zorgen dat studenten niet de dupe worden van deze versnelde afbouw van opleidingen. Deze dient bij voorkeur te worden gepositioneerd onder de in de transitieverklaring genoemde transitiestichting. Deze «Task Force» moet het transitieproces adequaat aansturen en ondersteunen.
Ik teken daarbij aan dat de inspectie haar oordeel heeft gebaseerd op de situatie vanaf 2013 en de huidige CvB pas vanaf juni van dit jaar aan de verbetering van de kwaliteit vorm heeft kunnen geven.

Nadere afspraken bestuurders ROC Leiden en ID College

Het oordeel en advies van de inspectie heb ik ter harte genomen. Ik heb, na het ontvangen van het advies van de inspectie, de betrokken bestuurders met klem verzocht om te komen tot een versnelling van het transitieproces. Het bestuurlijk commitment door de ondertekening van de transitieverklaring geeft hiervoor voldoende perspectief, maar vraagt, gezien de recente oordelen van de inspectie, aanscherping en versnelling in de uitwerking van de activiteiten in de transitieperiode. De periode zoals genoemd in de transitieverklaring, de jaren 2015–2018, moet verkort worden.

De betrokken bestuurders hebben gehoor gegeven aan mijn oproep en daar met hun medewerkers uitvoering aan gegeven. Betrokken bestuurders hebben aangegeven dat de afgelopen tijd door medewerkers hard gewerkt is om verbeteringen te realiseren en dat waar dat nodig is ook zij graag de effecten van die inspanningen zo snel mogelijk zichtbaar willen laten zijn. ROC Leiden en het ID College gaan samen de komende periode werken aan het versneld verbeteren van de kwaliteit van de opleidingen en het opleidingsaanbod van ROC Leiden, vanuit een gedeelde visie op het onderwijs en de onderwijskwaliteit. Op 2 december jl. hebben de bestuurders van ROC Leiden en het ID College hun afspraken vastgelegd in de versnellingsovereenkomst »samen

versnellen», die als bijlage bij deze brief is opgenomen[1]. De bestuurders van ROC Mondriaan, Nova College en de MBO Raad ondersteunen deze beweging.

De kernpunten van dit document zijn:
- Er zal een tijdelijke transitiestichting opgericht worden voor het eind van 2015 waarin leden van beide Colleges van Bestuur zitting nemen. Deze stichting heeft als statutair doel de kwaliteit van het opleidingsaanbod van ROC Leiden versneld te verhogen.
- ID College en het ROC Leiden hebben zich in de transitieverklaring gecommitteerd om zich in te spannen om in een periode van drie jaar alle aangeboden opleidingen op het gewenste kwaliteitsniveau te brengen. Gezien de actualiteit en het huidige kwaliteitsniveau ervaren beide mbo-instellingen de noodzaak om een versnelling aan te brengen en de eerder afgesproken termijn van drie naar twee jaar terug te brengen.

Deze versnelde ambitie is voorzien van concrete mijlpalen.
- Het gaat hierbij onder andere om het per direct herijken van het totale opleidingsaanbod van ROC Leiden. Deze herijking, die in januari 2016 is afgerond, zal leiden tot een op de arbeidsmarkt en economische structuur afgestemd opleidingsaanbod, waarin geïnvesteerd zal worden. Tevens zal deze exercitie een inventarisatie opleveren van te beëindigen of over te dragen opleidingen. Deze reductie komt bovenop het aantal van 38 opleidingen die, zoals ik eerder dit jaar gemeld heb, reeds zijn gestopt.
- Daarnaast gaat het hier om het uitvoeren van een kwalitatief hoogwaardige gezamenlijke entreeopleiding, vanaf schooljaar 2016–2017.
- Ook zal de begeleidingsstructuur voor zorgleerlingen van beide mbo-instellingen zo spoedig mogelijk geïntegreerd worden.
- Daarnaast is het belangrijk te constateren dat bewezen examineringsprocessen van het ID College per schooljaar 2016–2017 geïmplementeerd zullen worden bij ROC Leiden. De voorbereidingen hiervoor starten per direct.
- Ook zal het kwaliteitsborgingssysteem van het ID College per direct worden geïmplementeerd bij ROC Leiden.
- De harmonisatie van de intake van studenten van ID College en ROC Leiden zal plaatsvinden per februari 2016.
- Het onderwijskundig leiderschap zal per 1 juli 2016 op orde gebracht zijn.
- Het MBO College Zorg zal 1 september 2016 geopend worden. Daarbij zal worden verkend of de zorgopleidingen van het Mondriaan College deel kunnen uitmaken van het MBO College Zorg (zie de transitieverklaring). In het geval een structurele samenwerking vanaf 1 augustus 2018 tussen ID College en het ROC Leiden tot stand komt, overweegt het ROC Mondriaan zijn zorgopleidingen in Leiden in het MBO College Zorg onder te brengen. Onder dezelfde voorwaarde is het ID College bereid te overwegen om de opleidingen in Leidschendam / Voorburg over te dragen aan het ROC Mondriaan. Op korte termijn wordt het overleg tussen de drie betrokken partijen hierover gestart.

In aanvulling op bovenstaande punten zal op mijn verzoek het bestuur van de transitiestichting een programmamanager belasten met de aansturing en implementatie van de onderwijskundige en organisatorische verandering die dit proces vraagt. Met deze samenstelling kom ik ook tegemoet aan de wens van de inspectie om een «taskforce» op te richten.
Ik hecht er veel waarde aan dat het bestuur van de transitiestichting vorm en inhoud geeft aan de afstemming met ROC Mondriaan en Nova College.

[1] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Met deze activiteiten wordt aangesloten bij de door de inspectie geconstateerde tekortkomingen. Deze concrete mijlpalen en de regie door de transitiestichting geven mij voldoende vertrouwen dat de beoogde samenwerking zal zorgen voor de benodigde kwaliteitsimpuls voor studenten in de Leidse regio.

Volgende stappen

Op basis van de getekende transitieverklaring, versnellingsovereenkomst en het oordeel van de inspectie over het herstelprogramma is er een nieuwe basis gecreëerd waarmee het mbo onderwijs in Leiden op niveau kan komen. Met de recent overeengekomen versnelling wordt door de instellingen voortgebouwd op het advies van de inspectie bij het herstelprogramma. Deze uitwerking past bij de door uw Kamer gevraagde richting in het kader van de motie Van Meenen en zorgt voor een versnelling in de uitvoering van deze motie.

Voor mij is hierbij expliciet van belang geweest dat studentenraden en medezeggenschapsorganen van beide mbo-instellingen in het proces worden meegenomen. De studentenraad en de ondernemingsraad van ROC Leiden hebben inmiddels aangegeven de versnellingsovereenkomst van harte te onderschrijven. Ook heeft de Raad van Toezicht van ROC Leiden reeds besloten in te stemmen met de transitieverklaring, de oprichting van de transitiestichting en in het verlengde daarvan de uitgangspunten voor kwaliteitsverhoging in de versnellingsovereenkomst. De studentenraad en ondernemingsraad van ID College hebben aangegeven dat ze gekend zijn in dit proces, graag betrokken zijn bij de verdere invulling en waardering hebben voor de wijze waarop gewerkt wordt aan een oplossing voor het onderwijs in de regio Leiden. Ook de Raad van Toezicht van het ID College is akkoord.

In mijn beleidsreactie van 1 december jl. op het rapport van de commissie Meurs staat het proces betreffende de escalatieladder beschreven. In lijn met de escalatieladder en de aanbevelingen uit het rapport van de commissie Meurs is bij OCW een interventieteam opgericht dat het transitieproces van ROC Leiden op de voet zal volgen en waar nodig ondersteunen, uiteraard met oog voor de afzonderlijke rollen en verantwoordelijkheden. Dit interventieteam staat onder leiding van de beleidsdirecteur MBO van OCW en bestaat uit medewerkers van het beleidsdepartement, DUO en de inspectie. Daarnaast zal het huidige toezicht op ROC Leiden van de inspectie ook doorlopen.

Gezien de bereikte voortgang zal ik op basis van de liquiditeitsbehoefte van ROC Leiden de eerstvolgende tranche van € 5 miljoen voor de kerst 2015 uitkeren via ophoging van het rekeningcourantkrediet bij de schatkist. De resterende middelen, € 17 miljoen, worden bij voldoende voortgang in de jaren 2016 en 2017 beschikbaar gesteld. Ik zal uw Kamer hierover nader informeren.

Ten slotte

Met deze brief heb ik u geïnformeerd over de laatste stand van zaken van de uitwerking van de motie Van Meenen. Bestuurders hebben samen met hun medewerkers in de afgelopen maanden een aantal veelbelovende stappen gezet om de kwaliteit van het mbo-onderwijs in de regio Leiden te borgen en de continuïteit van onderwijs mogelijk te maken. Tegelijkertijd moet in de komende transitieperiode nog veel werk verzet worden om de kwaliteit van het onderwijs naar een hoger plan te brengen en te houden. Ik waardeer dat de betrokken mbo-instellingen gezamenlijk deze

handschoen hebben opgepakt om te werken aan een goed eindperspectief en kwalitatief goed onderwijs in de Leidse regio.

De studenten en docenten van ROC Leiden hebben een heftige periode doorgemaakt en ook zij werken hard aan de toekomst van hun opleidingen. Ik hoop dat met deze ondertekende transitieverklaring en versnellingsovereenkomst een volgende stap is gezet in het creëren van rust voor studenten, docenten, ouders en personeel. Het biedt een duidelijk eindperspectief, maar wel één waar met vereende krachten en een stevige versnelling invulling aan moet worden gegeven.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
M. Bussemaker